

ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากงานทอเสื่ออก กลุ่มแม่บ้านตำบลตาเป็ก อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

Design and Development Product from Woven Reed Mats Case Study Women
Handicrafts Group in Amphur Chaloe Phra Kiat Buriram Province.

อัษฎางค์ รอธสง ¹

Assadang Rothaisong

¹ สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Industrial Design, Faculty of Industrial Technology, Buriram Rajabhat University, Thailand

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาพัฒนาผลิตภัณฑ์งานทอเสื่ออก ของกลุ่มแม่บ้านตำบลตาเป็ก อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นสินค้าเพื่อการจำหน่าย โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบริบทและผลิตภัณฑ์ การแปรรูปงานทอเสื่ออก กลุ่มแม่บ้านตำบลตาเป็ก อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ 2) เพื่อออกแบบและพัฒนา ผลิตภัณฑ์แปรรูปสินค้า จากงานทอเสื่ออก กลุ่มแม่บ้านตำบลตาเป็ก 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อต้นแบบผลิตภัณฑ์ จากงานทอเสื่ออก ของกลุ่มผู้จำหน่าย และผู้บริโภค ที่ได้ออกแบบพัฒนาแล้ว กลุ่มทอเสื่ออกตำบลตาเป็กผลิตสินค้างาน หัตถกรรม ทอเสื่ออกไว้ใช้ในครัวเรือนและจำหน่ายเป็นสินค้า ได้แก่ เสื่อปูลาด เสื่อพับ และมีลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ถิ่น ยังไม่มีส่วนของการแปรรูปมาเป็นผลิตภัณฑ์สินค้า ผู้วิจัยได้ศึกษาความต้องการรูปแบบสินค้า ผ่านการพิจารณาหารูป แบบที่เหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ พบว่า กล่องใส่ผ้าเช็ดตัว มีความเหมาะสมที่สุด อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}= 4.25, S.D. = 0.56$) ลักษณะเป็นกล่องสี่เหลี่ยมผืนผ้า ด้านบนเป็นฝาเปิดจากวัสดุงานทอเสื่ออก โดยมีการเย็บ ผังแม่เหล็กกระดุมบริเวณฝาพับ วัสดุโครงสร้างภายนอกเป็นเสื่อกลดลวดลาย ชิ้นงานเป็นแผ่นนำมาตัดให้ได้ขนาด ชิ้นกลาง เป็นกระดาษแข็งเทา ขาว ขนาดบาง ชั้นในสุดเป็นผ้าสักหลาดสีเทา ด้านในมีการแบ่งช่องเพื่อบรรจุผ้าเช็ดตัวขนาดเล็กได้ 4 ช่อง และแผ่นกั้นกลางสามารถพับแนบพื้นกล่องได้ บริเวณด้านหน้าฝาเปิดมีการบุผ้าไหมหรือผ้าฝ้ายลวดลาย เพิ่มคุณค่าแก่ ผลิตภัณฑ์ มีการเย็บริมของเสื่ออกด้วยผ้าสักหลาดสีน้ำตาล ด้านข้างทั้งสองมีมือจับที่ทำจากผ้า การนำต้นแบบผลิตภัณฑ์ จากงานทอเสื่ออก สอบถามความพึงพอใจของผู้จำหน่ายและผู้บริโภค ที่มีต่อการต้นแบบผลิตภัณฑ์งานทอเสื่ออก พบว่า ระดับความพึงพอใจที่มีต่อต้นแบบผลิตภัณฑ์จากงานทอเสื่ออก ของกลุ่มแม่บ้านตำบลตาเป็ก อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัด บุรีรัมย์ ที่ได้ออกแบบพัฒนาแล้ว ของผู้จำหน่าย โดยภาพรวมมีความพึงพอใจดังนี้ ผู้จำหน่าย มีพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.23, S.D. = 0.68$) ผู้บริโภค มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.38, S.D. = 0.69$) สรุปได้ว่าความพึงพอใจของ ผู้จำหน่ายและผู้บริโภคอยู่ในทิศทางเดียวกัน การพัฒนาสินค้าแปรรูปงานทอเสื่ออกในครั้งนี้ เป็นการอนุรักษ์ไว้ซึ่งภูมิปัญญา ท้องถิ่นงานหัตถกรรมพื้นบ้าน ให้สามารถเผยแพร่เป็นมรดกไปยังของลูกหลาน ส่งเสริมรายได้สร้างความเจริญแก่ท้องถิ่นและชุมชน ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นจากการสร้างระบบนิเวศการเพาะปลูก เกิดความสมดุลของกระบวนการผลิตด้าน ทรัพยากรวัสดุและทรัพยากรแรงงานในท้องถิ่นให้เกิดรายได้ สร้างการหมุนเวียนเศรษฐกิจ เกิดระบบการพัฒนาอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การออกแบบ, การพัฒนา, งานทอเสื่ออก

Abstract

This research was a study of product development of woven reed mats of the group Ta Pek women's group in Chaloe Phra Kiat District, Buriram province. The objectives of this research were: 1) to study the pattern of woven reed mats from Ta Pek women's group in Chaloe Phra Kiat district, Buriram province, 2) to design and develop the products processed from woven reed mats by Ta Pek women's group, and 3) to evaluate the satisfaction the product of woven reed mats from seller and customers. They were a handicrafts production group to make the product of reed mat used in household and to distribute the products by using patterns of unique endemic. Also they weren't process as a part of product to supplier. The researcher studied the pattern the products by search for the appropriate pattern of products from expert worker in a field of industrial design. The results revealed that the most suitable was towel box which was at a high level ($\bar{X}$ = 4.25 and S.D = 0.56). The pattern of product was a rectangular box, the top of box was open made of material woven reed mats by using the magnetic button in the fold of box. The structure of external material was made of woven reed mats by cutting the sheets on size, the middle was a thin cardboard made of white and gray colors, inside of box was a gray flannel. The box, there are four channels for packing small towels, the foldable middle baffle attached to the box. The front cover had a padded silk or cotton to increase value of the product; a rim of reed mats with brown tweed and the both sides had handles made of fabric. The prototype products from woven reed mats were used for survey of the satisfaction from suppliers and consumers. The overall satisfaction level towards the prototype product from woven reed mats was

at a high level as follows: suppliers' satisfaction was at a high level ($\bar{X}$ = 4.23 and S.D = 0.68) and customers' satisfaction was at a high level ($\bar{X}$ = 4.38 and S.D = 0.69). This indicated that satisfaction of suppliers and consumers were at the same direction. The development product of weaving reed mats was to conserve local handicraft as heritage for descendant, to promote income and generate prosperity for communities. They used local resources to create ecological cultivation. It became to increase the balance of the manufacturing process in material resources and labor resources in local revenue. They created a circle of economy system to improve the economic sustainable development.

Keywords: Design, Development, Product from Woven Reed Mats

บทนำ

ในปัจจุบันงานหัตถกรรมในประเทศกำลังพัฒนาเป็นแหล่งสร้างรายได้สำหรับผู้ใช้แรงงานในหลายประเทศเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญ การผลิตงานหัตถกรรมเป็นที่นิยมเนื่องจากใช้เงินลงทุนน้อย ชั่วโมงการทำงานที่ยืดหยุ่นสามารถทำงานที่บ้านได้ และมีอิสระในการบริหารธุรกิจของตนเอง โดยการใช้โอกาสในการทำงานระหว่างนอกฤดูฤดูกาลเก็บเกี่ยว มาผลิตงานหัตถกรรมในครอบครัวใช้แรงงานในท้องถิ่น ผลิตมาเพื่อใช้สอยในครอบครัว แจกญาติพี่น้อง การทำบุญถวายเป็นปัจจัย และจำหน่ายเป็นของที่ระลึก ถือเป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านตามภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีคุณค่าต่อชุมชน เกิดการสร้างรายได้ ผู้ผลิตจะต้องศึกษาหาความรู้ทางด้านแนวคิด กรรมวิธีการผลิต ให้เกิดทักษะ ความชำนาญ (พิทักษ์ น้อยวงศ์, 2544 : 57)

กลุ่มแม่บ้านตำบลตาเป็ก อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นกลุ่มผู้ผลิตเสื้ออก ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก ใช้เวลาว่างจากฤดูกาลทำนารวมตัวกันมาทอเสื้ออก สำหรับใช้ในครัวเรือน และ

นำออกจำหน่ายเป็นอาชีพเสริมสร้างรายได้ให้กับครอบครัว จากการทอเสื่อปลูด มีการพัฒนาตัดแปลงเป็นเสื่อแบบพับเพื่อการจำหน่าย และยังถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาให้แก่บุตรหลานในชุมชน โดยยึดหลักปฏิบัติ คือ “ชุมชนมีส่วนร่วม ชุมชนรับประโยชน์ ชุมชนสามัคคี” จากการสำรวจพื้นที่พบว่า สินค้าที่มีอยู่ยังไม่มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์มาเป็นสินค้าที่ประโยชน์ใช้สอย จึงเป็นปัจจัยที่จะศึกษาเพื่อพัฒนาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ชนิด เพิ่มมูลค่าขึ้นมาเป็นที่ยอมรับและเป็นที่ต้องการของตลาด จึงควรที่จะเพิ่มชนิดของสินค้าให้มีความหลากหลายยิ่งขึ้น จะต้องมีการศึกษาเพื่อค้นหาวีธีการออกแบบสร้างสรรค์การแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้เกิดความชำนาญของฝีมือแรงงานในการผลิตสินค้าให้ได้ออกมาอย่างมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เพิ่มคุณค่าของผลิตภัณฑ์ (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2532 : 89)

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยนำเอาองค์ความรู้ด้านหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ และการออกแบบอย่างยั่งยืน มีแนวคิดจะทำการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากงานทอเสื่ออก สร้างจุดเด่นของวัฒนธรรมเพิ่มมูลค่าให้กับงานหัตถกรรมพื้นบ้านต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น อนุรักษ์หัตถกรรมท้องถิ่นเป็นมรดกให้ลูกหลาน เผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ส่งเสริมรายได้สร้างความเจริญแก่ท้องถิ่นและชุมชน ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นจากการสร้างระบบนิเวศการเพาะปลูกต้นกกนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เกิดความสมดุลของกระบวนการผลิตด้านทรัพยากรวัตถุดิบและทรัพยากรแรงงานในท้องถิ่นให้เกิดรายได้ สร้างการหมุนเวียนเศรษฐกิจต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทและผลิตภัณฑ์การแปรรูปงานทอเสื่ออก กลุ่มแม่บ้านตำบลตาเป็ก อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปสินค้า จากงานทอเสื่ออก กลุ่มแม่บ้านตำบลตาเป็ก
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อต้นแบบผลิตภัณฑ์จากงานทอเสื่ออก ของกลุ่มผู้จำหน่าย และผู้บริโภค

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากงานทอเสื่ออก กลุ่มแม่บ้านตำบลตาเป็ก อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ และเพื่อหาความพึงพอใจที่มีต่อต้นแบบผลิตภัณฑ์งานเสื่ออก ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษากระบวนการบริบทและผลิตภัณฑ์จากงานทอเสื่ออก กลุ่มแม่บ้านตำบลตาเป็ก อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

ประชากร หมายถึง กลุ่มผู้ผลิตเสื่ออกในพื้นที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีประสบการณ์ในการผลิตงานทอเสื่ออก ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 100 คน
กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง กลุ่มแม่บ้านทอเสื่ออกตำบลตาเป็ก อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีประสบการณ์ในการผลิตงานทอเสื่ออก ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 30 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) (อ้างใน นิรัช สุดสังข์, 2548 : 48)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์ ความต้องการ การออกแบบ

กิจกรรมการเก็บข้อมูล การสัมภาษณ์ การสังเกต การถ่ายรูป และจดบันทึก

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาความพึงพอใจการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากงานทอเสื่ออก กลุ่มแม่บ้านตำบลตาเป็ก อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์

ประชากร หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยมีประสบการณ์ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน

กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยมีประสบการณ์ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามความพึงพอใจการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากงานทอเสื่ออก กลุ่มแม่บ้านตำบลตาเป็ก อำเภอเฉลิมพระเกียรติ

จังหวัดบุรีรัมย์

กิจกรรมการเก็บข้อมูล นำเสนอภาพร่าง 3 รูปแบบ การสอบถาม การถ่ายรูป และจดบันทึก

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานต้นแบบผลิตภัณฑ์จากงานทอเสื่อก กลุ่มแม่บ้านตำบลตาเป็ก อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

ประชากร ได้แก่ กลุ่มจำหน่ายและผู้บริโภคสินค้างานหัตถกรรม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 200 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มจำหน่ายและผู้บริโภคสินค้างานหัตถกรรม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 100 คน แบ่งออกเป็น 1) กลุ่มจำหน่ายสินค้างานหัตถกรรม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน 2) กลุ่มผู้บริโภคสินค้างานหัตถกรรม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 70 คน

กิจกรรมการเก็บข้อมูล นำเสนอต้นแบบผลิตภัณฑ์จากงานทอเสื่อก กลุ่มแม่บ้านตำบลตาเป็ก อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ การสอบถาม การถ่ายรูป และจดบันทึก

ผลการวิจัย

จากการศึกษาสามารถสรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้ ในการดำเนินการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. สรุปผลขั้นตอนการศึกษาบริบทและผลิตภัณฑ์การแปรรูปงานทอเสื่อก

กลุ่มทอเสื่อก เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นโดยกลุ่มแม่บ้าน บ้านตาเป็ก หมู่ที่ ๑ ตำบลตาเป็ก อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยประธานกลุ่ม คือ นางอุทัย เทียนทอง ปัจจุบันมีสมาชิกแม่บ้านงานทอเสื่อกจำนวน 36 คน ทางกลุ่มทอเสื่อกแม่บ้านตำบลตาเป็กนั้น ยังไม่มีส่วนของการแปรรูปมาเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าเพื่อการจำหน่าย ต้องอาศัยการเรียนรู้ด้านรูปแบบสินค้าที่ต้องการกระบวนการแปรรูป ซึ่งน่าจะเพิ่มมูลค่าในการจำหน่ายได้ จึงได้มีการสำรวจความต้องการที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ การแปรรูปเสื่อกเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ให้มีรูปแบบที่หลากหลายและทันสมัย และเป็นที่ต้องการของตลาดส่งเสริมการสร้างรายได้ให้กับชุมชน ต้องการการสนับสนุนจาก

หน่วยงานภาครัฐในการจัดช่องทางการจำหน่ายให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น สินค้าที่ผลิตและจำหน่ายแก่ผู้บริโภค นักท่องเที่ยว พothที่จะสรุปได้ว่ามีรูปแบบผลิตภัณฑ์ทั้งหมด 2 รูปแบบ คือ 1) เสื่อปูนั่งชนิดม้วน เป็นการทอหลายชนิดพื้นฐาน โดยมีการสลับสีของการย้อมต้นกก เสื่อชนิดนี้นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย มีการใช้งานกันอยู่ทุกครัวเรือน บริเวณปลายขอบนิยมใช้วัสดุผ้าเย็บในการเก็บริม ขนาดของเสื่อจึงมีขนาดยาวตามลำต้นกก ขนาดของเสื่อกชนิดม้วน ขึ้นอยู่กับความยาวลำต้นของกก โดยที่นิยมผลิตได้แก่ ขนาดความกว้าง 1.20-1.50 เมตร ส่วนขนาดความยาวประมาณ 1.80-2.00 เมตร 2) เสื่อปูนั่งชนิดพับ ลวดลายการทอเสื่อกของกลุ่มแม่บ้านตำบลตาเป็ก เกิดจากการคัดลอกลายจากการทอผ้าไหมและผ้าฝ้ายลวดลายวัฒนธรรมทางอีสาน นำมาใช้ในการทอเสื่อก ลักษณะลวดลายมีการตัดทอนรูปทรงมาจากธรรมชาติ และรูปทรงเรขาคณิต เดิมจากการทอหลายชนิด ก็พัฒนามาเป็นลายยก ประยุกต์ใช้กันเรื่อยมา มีการออกแบบลวดลายเพิ่มขึ้นมาจากการประชุมหารือกับสมาชิก จนถึงปัจจุบันมีลวดลายที่ผลิตทั้งหมด 6 ลวดลาย ดังต่อไปนี้ 1) ลายฝนดาวตก 2) ลายผีเสื้อ 3) ลายขีดพื้นฐาน 4) ลายขีดพื้นฐานสลับสี 5) ลายดอกกระจาย และ 6) ลายดอกมะลิ

2. สรุปผลการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปสินค้าจากงานทอเสื่อก

2.1 การศึกษาความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านตำบลตาเป็ก อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อการพัฒนาแปรรูปงานทอเสื่อก ผู้สินค้าประเภทต่างๆ โดยการออกแบบแบบร่าง

จากการศึกษาข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลความต้องการของผู้ผลิต จากการสัมภาษณ์ ทำให้ทราบถึงความต้องการของสินค้างานทอเสื่อก สามารถแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) สินค้าผลิตภัณฑ์ไลฟ์ 2) สินค้าผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ 3) สินค้าผลิตภัณฑ์เครื่องประดับตกแต่ง 4) สินค้าบรรจุภัณฑ์ 5) สินค้าเครื่องเรือน ผู้วิจัยได้นำผลสรุปการวิเคราะห์ความต้องการรูปแบบสินค้า นำมาพัฒนาผลิตภัณฑ์จากงานทอเสื่อก โดยการร่างแบบร่าง (Idea Sketch) จากความต้องการของลูกค้า ขั้นตอนการสร้างแบบร่าง ด้านละ 10 แบบ ออกมาทั้งหมดเป็น 50 รูปแบบ เพื่อผ่านกระบวนการคัดเลือกรูปแบบ

2.2 การออกแบบแบบร่าง เพื่อหารูปแบบผลิตภัณฑ์งานทอเสื่อกก โดยการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์จากเสื่อกก โดยใช้ทฤษฎีหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์

ผลจากการออกแบบร่างรูปแบบผลิตภัณฑ์จากงานทอเสื่อกก กลุ่มแม่บ้านตำบลตาเป็ก จำนวน 50 รูปแบบ มาประกอบการพิจารณาคัดเลือกให้ได้รูปแบบที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้งาน การวิเคราะห์หารูปแบบที่เหมาะสม โดยใช้ทฤษฎีหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ ได้รูปแบบที่มีความเหมาะสมในการพัฒนา มา 2 อันดับสูงสุดดังนี้ 1) กล่องใส่ผ้าเช็ดตัว ได้ค่าคะแนนสูงสุดอันดับที่ 1 โดยได้ค่าคะแนนที่ 23 คะแนน 2) กระเป๋าสะพายข้าง ได้ค่าคะแนนสูงสุดอันดับที่ 2 โดยได้ค่าคะแนนที่ 22 นำแบบมาสร้างเป็นภาพ SKETCH DESIGN และภาพจำลองเสมือนจริง 3 มิติ ที่ใส่ลวดลายเสื่อกก นำเสนอผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์

2.3 การวิเคราะห์รูปแบบผลิตภัณฑ์นำเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์

การนำเสนอผู้เชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยมีประสบการณ์ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน ได้ผลการประเมินรูปแบบที่เหมาะสมต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากงานทอเสื่อกก พบว่า รูปแบบที่ 1 กล่องใส่ผ้าเช็ดตัว มีความเหมาะสมที่สุด โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.56)

ผลิตภัณฑ์การแปรรูปงานทอเสื่อกก คือ กล่องใส่ผ้าเช็ดตัว มีลักษณะเป็นกล่องสี่เหลี่ยมผืนผ้า ด้านบนเป็นฝาเปิดจากวัสดุงานทอเสื่อกก โดยมีการเย็บฝังแม่เหล็กกระดุมบริเวณฝาพับ วัสดุโครงสร้างภายนอกเป็นเสื่อกก ลวดลายสีตามการผลิตของทางกลุ่มแม่บ้านตำบลตาเป็ก ชิ้นงานเป็นแผ่นนำมาตัดให้ได้ขนาด ชั้นกลางเป็นกระดาษแข็งเทา ขนาดบาง ชั้นในสุดเป็นผ้าสักหลาดสีเทา ด้านในมีการแบ่งช่องเพื่อบรรจุผ้าเช็ดตัวขนาดเล็กได้ 4 ช่อง และแผ่นกั้นกลางสามารถพับแนบพื้นกล่องได้ บริเวณด้านหน้าฝาเปิดมีการบุผ้าไหมหรือผ้าฝ้ายลวดลาย เพิ่มคุณค่าแก่ผลิตภัณฑ์ มีการเย็บริมของเสื่อกกด้วยผ้าสักหลาดสีน้ำตาล ด้านข้างทั้งสองมีมือจับที่ทำจากผ้า โดยมีความเหมาะสมที่สุดด้าน

หน้าที่ใช้สอย

3. ขั้นตอนการประเมินความพึงพอใจการประเมินความพึงพอใจของผู้จำหน่าย และผู้บริโภคที่มีต่อต้นแบบผลิตภัณฑ์จากงานทอเสื่อกกที่ได้พัฒนาแล้ว

การนำต้นแบบผลิตภัณฑ์จากงานทอเสื่อกก นำไปเก็บข้อมูลลงพื้นที่ไปยังร้านจำหน่ายสินค้างานหัตถกรรม เพื่อแจกแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้จำหน่ายและผู้บริโภค ที่มีผลการต้นแบบผลิตภัณฑ์งานทอเสื่อกก ได้แก่ ผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้างานหัตถกรรม จำนวน 10 ร้าน 30 คน และผู้บริโภค ได้แก่ นักท่องเที่ยวชมอุทยานประวัติศาสตร์เขาพนมรุ้ง

และผู้เข้าชมร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้างานหัตถกรรม จำนวน 70 คน รวมจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 100 คน

ผลการประเมินความพึงพอใจ พบว่า ระดับความพึงพอใจที่มีต่อต้นแบบผลิตภัณฑ์จากงานทอเสื่อกก ของผู้จำหน่าย โดยภาพรวมมีความ ผู้จำหน่ายมีพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.68) ผู้บริโภคมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.69)

ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้จำหน่าย และผู้บริโภคอยู่ในทิศทางเดียวกัน และจัดอยู่เกณฑ์ระดับความพึงพอใจมากเช่นกัน

ภาพที่ 1 ผลิตภัณฑ์ต้นแบบงานทอเสื่อกก กล่องใส่ผ้าเช็ดตัว

อภิปรายผล

การศึกษาบริบทของกลุ่มทอเสื้ออกแม่บ้าน ตำบลตาเป็ก มีการผลิตสินค้าหัตถกรรมงานทอเสื้ออก เสื้อปูลาดชนิดม้วนและเสื้อแบบพับ ทางกลุ่มยังไม่มีส่วนของการแปรรูปมาเป็นผลิตภัณฑ์สินค้าเพื่อการจำหน่าย ให้มีรูปแบบที่หลากหลายและทันสมัย และเป็นที่ต้องการของตลาดส่งเสริมการสร้างรายได้ ลดหลายการทอเสื้ออกของกลุ่มเกิดจากการคัดลอกจากการทอผ้าไหมและผ้าฝ้ายลดหลายวัฒนธรรม ลักษณะลดหลายมีการตัดทอนรูปทรงมาจากธรรมชาติ และรูปทรงเรขาคณิต เดิมจากการทอลายซิด ก็พัฒนามาเป็นลายยก การนำลดหลายมาออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยใช้วัสดุงานทอเสื้ออกลดหลายผสมผสานเฉพาะถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัย ัญญาภักดิ์ ธิเดช (2554 : บทคัดย่อ) เรื่องการศึกษาเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมล้านนาและเอกลักษณ์ลดหลายล้านนา เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบงานเครื่องเรือน เป็นแนวทางการศึกษากระบวนการผลิตเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ส่งเสริมภาพลักษณ์ให้แก่กลุ่มแม่บ้านตำบลตาเป็ก

การศึกษาความต้องการรูปแบบผลิตภัณฑ์ ของกลุ่มแม่บ้านตำบลตาเป็ก เพื่อการพัฒนาแปรรูปงานทอเสื้ออก ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลความต้องการของผู้ผลิต จากการสัมภาษณ์ ทำให้ทราบถึงความต้องการของสินค้างานทอเสื้ออก จากการสำรวจพื้นที่ของกลุ่มผู้ผลิตแล้ว ควรที่จะศึกษาความต้องการของผู้บริโภค เพื่อให้ทราบถึงความต้องการรูปแบบที่ได้มาซึ่งข้อมูลโดยตรง

การพัฒนาผลิตภัณฑ์การแปรรูปงานทอเสื้ออก คือ กล่องใส่ผ้าเช็ดตัว เป็นการพัฒนานสินค้าจะต้องคำนึงถึงหลักการออกแบบและหลักการตลาด จะต้องเป็นสินค้าที่มีน้ำหนักเบาและขนาดพอเหมาะกับการเคลื่อนย้าย ประเภทผลิตภัณฑ์ที่ใช้สอยติดตามตัว จะมีแรงจูงใจในการซื้อ มากกว่าของใช้ในเครื่องเรือน และของประดับตกแต่ง ด้านราคาจะต้องไม่สูงมากจนเกินไป สามารถเป็นที่ระลึกหรือของฝากได้ทุกเพศ ทุกวัย ใช้งานได้ทุกสถานที่ สามารถนำไปเป็นสินค้าของที่ระลึกเพื่อการจำหน่ายของกลุ่มแม่บ้านตำบลตาเป็ก ส่งเสริมรายได้สร้างความเจริญแก่ท้องถิ่นและชุมชน เพิ่มมูลค่าของงานทอเสื้ออกให้เป็นที่รู้จักและเพิ่มรายได้แก่ชุมชนท้องถิ่น และเป็นการอนุรักษ์งาน

หัตถกรรมการทอเสื้ออก ที่กำลังจะสูญหาย ให้มีแนวทางในการประยุกต์และพัฒนาให้มากขึ้น การเผยแพร่ อนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาให้คงอยู่ต่อไปเกิดความสมดุลในการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นนิเวศการเพาะปลูกต้นกกนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ตอบสนองการสร้างระบบความยั่งยืนแก่ชุมชนและเศรษฐกิจต่อไป

ข้อเสนอแนะ

สำหรับผู้จำหน่ายได้ให้ข้อคิดเห็นว่า ผลิตภัณฑ์ขั้นตอนกระบวนการผลิตที่ซับซ้อนทำให้ราคาจำ้งในการทำงานการทอเสื้ออก หากชิ้นงานมีความขนาดใหญ่จนเกินไป การแปรรูป ใช้เวลานาน ไม่มีความคุ้มค่าที่สมดุลกับราคาต้นทุน ส่งผลให้ต้องกำหนดราคาขายที่ค่อนข้างสูง แรงจูงใจในการซื้อลดน้อยลง อีกทั้งรูปแบบผลิตภัณฑ์นั้นจะต้องมีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน มีการถูกใช้งานทุกวัน และหากมีการเคลื่อนย้ายติดตามตัวนำไปใช้งานได้ทุกสถานที่ ก็ จะมีความเหมาะสมและกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการซื้อ

สำหรับผู้บริโภคได้ให้ข้อคิดเห็นว่า การผลิตสินค้ามุ่งเน้นเป็นของที่ระลึก เพื่อการจำหน่าย จะต้องมีความเหมาะสม สามารถพกพาได้ง่าย และราคาที่ไม่สูงมากจนเกินไป และเป็นของฝากของที่ระลึกที่เหมาะสมกับทุกเพศ ทุกวัย ทุกสถานที่ จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการขาย

การนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

การศึกษาถึงความต้องการรูปแบบในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ จากการสำรวจพื้นที่ของกลุ่มผู้ผลิตแล้ว ควรที่จะศึกษาความต้องการของผู้บริโภค เพื่อให้ทราบถึงความต้องการรูปแบบที่ได้มาซึ่งข้อมูลโดยตรง

การศึกษาในครั้งนี้มีแนวคิดศึกษาการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ควรที่จะนำการพิจารณารูปแบบผลิตภัณฑ์เป็นตัวกำหนดก่อนที่จะนำเอาปัจจัยรอง คือ ลดหลายงานทอเสื้ออก มาพิจารณาหาความเหมาะสมพื้นที่ของผลิตภัณฑ์ ให้มีความสัมพันธ์ในการจัดวางอย่างเหมาะสม

รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการวิเคราะห์ ที่มีค่าคะแนนรองลงมา ในระดับอื่นๆ มีความน่าสนใจในการแปรรูปผลิตภัณฑ์งานทอเสื้ออก สามารถเป็นแนวทางใน

การพัฒนาต้นแบบได้เช่นกัน ตอบสนองความต้องการผู้บริโภคตามยุคสมัยพัฒนา

การเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์ในการแปรรูปงานทอเสื้อก้นนั้น จะต้องคำนึงถึงหลักการออกแบบและหลักการตลาด จะต้องเป็นสินค้าที่มีน้ำหนักเบาและขนาดพอเหมาะกับการเคลื่อนย้าย ประเภทผลิตภัณฑ์ที่ใช้สอยติดตามตัว จะมีแรงจูงใจในการซื้อ มากกว่าของใช้ในเครื่องเรือน และของประดับตกแต่ง ด้านราคาจะต้องไม่สูงมากจนเกินไป สามารถเป็นที่ระลึกหรือของฝากได้ทุกเพศ ทุกวัย ใช้งานได้ทุกสถานที่

เอกสารอ้างอิง

- ชญานภักดิ์ ชิตเดช. (2544). การศึกษาเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมล้านนาเพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบงานเครื่องเรือน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- นิรัช สุดสังข์. (2548). การวิจัยการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พิทักษ์ น้อยวังคลัง. (2544). ลวดลายสาน. มหาสารคาม: ภาควิชาทัศนศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิบูลย์ ลีสุวรรณ. (2532). ศิลปหัตถกรรมไทย. กรุงเทพฯ: ตำนานสุทธาการพิมพ์.